

De la înghițitoare se începe o țevă nodorósă, formată din nisce sgâr-curi, și care ajungându la plomâni, se desparte în doă părți, împreunându-se cu cele doă plomâni. Acéstă țevă, se numesce canalulu **res-sufflarei**. La începutulu ei, din fundulu gurei, este fôrte îngustă și strimă. Îngrămădindu-se aerulu într'ênsa, se forméză **glasulu**; pen-tru care, acestei părți a canalului i s'a datu numire de **glotă**. Capê-tulu glotei din fundulu gurei, este acoperitu cu unu **capacu** de pele. Când aerulu trasu pe gură și nări, ajunge pêně la acestu capacu, elu se plécă puçinu în lăuntru, și așa aerulu intră prin canalu, pêně la plomâni. Er' când essă afară din plomâni aerulu celu netrebuinciosu, capaculu se ridică în susu.

Peptulu este legatu de pênțece prin unu mușchiu mare, numitu **Dia-fragmă**. Diafragma este formată din mușchi fôrte moi, pentru ca plomâni care ajungu pêně la dênsa, să nu se ródă. Când respirămu aerulu de afară, diafragma dimpreună cu cósțele și mușchii întreco-stali, se ridică în susu; și er' se stringu înapoi, când essă aerulu a-fară din plomâni.

Plomâni suntu moi și formați ca unu burete, prin unirea unui mare număr de celule séu borte, cari tóte comunică între ele. În aceste celule, intră aerulu de afară. Totu prin ele trece și sângele, venitu negru și ferbinte de prin vênelle corpului, și care, recoritu prin aeru, intră în animă. În aceste celule, strêbate suculu bucateloru din sto-maculu, numitu chilu;—și care atunci, e de colóre albiciosu—dar' in-tratu în plomâni, și aci ajutatu de aeru, se roșesce; apoi prefăcutu astu-felu în sânge roșu, trece în animă, spre a se împărți prin corpu. Acéstă lucrare se face fôrte iute. Aerulu, după ce a recoritu și roșitu sângele, se inferbintă și se umple de materii netrebuitóre corpului; atunci unu altu aeru curatu și rece, venitu de afară, gonesce pe celu din plomâni. Acéstă intrare și eșire a aerului, se numesce **respirațiune**. Dacă aerulu, care vine de afară, nu este curatu, atunci sângele din plomâni nu se curăță de părțile sale stricătóre; er' plomânele se mișcă fôrte greu, și îndată corpu se móie și noi ameti-mu. Așa dar', cu câtu aerulu este mai curatu, cu atātu și noi suntemu mai sănătoși și mai veseli. Când âmbłămu séu alergămu, respirămu mai multu aeru de câtu atunci, când ședemu locului. Și cu câtu respirămu mai multu aeru curatu, cu atātu sângele circuléză și se curăță mai multu; er' noi suntemu sănătoși și avemu multă poftă de mâncare.

Când alergămu ori jucămu, celulele plomâneloru se inferbintă, se mărescu și se umplu de sânge și aeru; și dacă atunci vomu bè îndată apă rece, recéla apei le strînge grăbitu, și celulele fiindu pline, multe din ele plesnescu; căci suntu fôrte gingașe. Celulele plesnite, putre-țescu, atacându și pe cele sănătóse; și astu-felu, rëlu cresce din ce în ce. Rumperea și putrețirea celuleloru, se numesce **oftică** séu **atacu**. Acéstă bólă este fôrte periculósă, și nu se mai vindecă, de câtu cu mórtea. Dar' și când vomu fi asudați, de vomu sta în recélă séu în-tr'unu curentu de aeru, vomu căpătă junghiu; și junghiulu de multe ori, aduce atacu!—

32. Din sufferințe se naseu Eroii. Când, pentru lăcomie de bani și mărire, cuprindu pe ómeni ura și neunirea, atunci cele mai tari și